

14. oktober 2020

DOKUMENT
C-M(2020)0026 (SN – PREGLED)**NATOVO OBRAMBNO NAČRTOVANJE, PREGLED****ZMOGLJIVOSTI SLOVENIJE 2019/2020****PREGLED**

1. Državni zbor je septembra 2019 sprejel novo Strategijo nacionalne varnosti. Ta dokument obravnava velike spremembe v varnostnem okolju, ki so se zgodile v preteklem desetletju, in potrebo po ustreznih nacionalnih obrambnih zmogljivostih, sposobnih odzivanja na razmere. Ministrstvo za obrambo je januarja 2020 objavilo novo Belo knjigo o obrambi. Temelji na Strateškem pregledu obrambe 2016 in določa načrt razvoja obrambnih zmogljivosti po letu 2030. Še vedno pa ostaja dokument in načrt na ravni Ministrstva za obrambo ter je predmet političnega odločanja in s tem odvisen od odločitev o prihodnjem financiranju.
2. Slovenija je v začetku leta 2018 začela pripravljati nov Splošni dolgoročni program razvoja in opremljanja Slovenske vojske. Namen tega programa je podaljšati obdobje načrtovanja z leta 2025 na leto 2035, s čimer se omogoči večja usklajenost z Natovim procesom obrambnega načrtovanja tako, da se v procesu nacionalnega načrtovanja upoštevajo srednjeročni Natovi cilji zmogljivosti. Splošni dolgoročni program razvoja in opremljanja Slovenske vojske naj bi bil pripravljen do konca leta 2020. Dopolnjeval ga bo Srednjeročni obrambni program za obdobje 2021–2026, ki bi prav tako moral biti končan do konca leta 2020.
3. Izraziti rezi v sredstva za obrambo po letu 2010 so praktično ustavili razvoj zmogljivosti. Leta nezadostnega vlaganja bo zato treba nadomestiti s povečanim in stalnim financiranjem v prihodnosti. Slovenija se je zavezala, da bo skladno z zavezo o obrambnih izdatkih povečala izdatke za obrambo, cilj pa je doseči 1,5 % BDP do leta 2024. Ta načrt obrambnih izdatkov je ambicioznejši od načrta izpred dveh let, čeprav še vedno ne dosega Natove smernice o namenjanju 2 % BDP. Slovenija bo nedvomno morala izpolnjevati Natove smernice glede 2 %, da bo lahko v celoti uresničila Natove cilje zmogljivosti. Prav tako bo morala za doseganje cilja za leto 2024 na podlagi trenutnih načrtov vsako leto znatno povečati obrambne izdatke. V tej luči so nedavne izjave slovenskega predsednika vlade o bistvenem povečanju obrambnih izdatkov v prihodnjih šestih letih izjemno spodbudne.
4. Načrti za preoblikovanje Slovenske vojske, ki bi morali obravnavati težave »praznih« struktur ter ponovno uravnotežiti strukture, osebje in vire in

ki bi se morali izvesti do konca leta 2018, so se prestavili v prihodnost, tako da naj bi se v večji meri zaključili do leta 2023.

5. Ob koncu leta 2019 je bilo v Slovenski vojski zaposlenih 5 982 pripadnikov stalne sestave in 1 158 civilnih oseb. Skladno z Belo knjigo bi morale načrtovano število pripadnikov stalne sestave za leto 2025 znašati 7 000 pripadnikov, za leto 2035 pa 8 000 pripadnikov. Slovenija se vrsto let spopada z izzivi pridobivanja in zadrževanja kadrov. Večje število pripadnikov je verjetno nujno za doseganje vseh Natovih ciljev zmogljivosti. Povprečna starost pripadnikov stalne sestave je trenutno 35 let in se vsako leto zviša, kar je precej več od zelenega. Za ustrezno obravnavanje težav, povezanih s kadrovske podhranjenostjo, je bila v začetku leta 2019 ustanovljena posebna delovna skupina, katere naloga je proučiti vse vidike upravljanja človeških virov v Slovenski vojski in povečati konkurenčnost vojaškega poklica. Kljub izboljšavam na področju vojaških plač in nadomestil pa kadrovske cilji še niso doseženi. Doseganje ciljnega obsega 7 000 pripadnikov do leta 2025 in 8 000 pripadnikov do leta 2035 bo torej predstavljalo velik izziv. Število pripadnikov oboroženih sil se je skozi leta zmanjševalo. Preden se bo njihovo število začelo zviševati, povprečna starost pa nižati, bo treba najprej stabilizirati številke.

6. Ob koncu leta 2019 je bilo v pogodbeni rezervni sestavi 676 usposobljenih pripadnikov, kar je približno 150 manj v primerjavi z letom prej. Pripadniki pogodbene rezervne sestave so osebe, ki so odslužile vojaški rok ali prostovoljno opravile tri mesece in pol osnovnega vojaškega usposabljanja. Pripadniki pogodbene rezervne sestave podpišejo petletno pogodbo, ki vsebuje določbo, da se morajo vsako leto udeležiti do 90 dni usposabljanja. Skladno z Belo knjigo bi se moralo število pripadnikov pogodbene rezervne sestave povečati na 1 000 v letu 2025 in na 2 000 v letu 2035. Najprej pa bo treba ustaviti zmanjševanje števila pripadnikov pogodbene rezervne sestave.

7. Rast BDP Slovenije se je realno zmanjšala s 4,83 % v letu 2017 na 4,12 % v letu 2018, v letu 2019 pa se je po ocenah nadalje zmanjšala na 1,69 %. Podatki za leto 2020 napovedujejo padec BDP za 7,82 %. Po ocenah se je delež BDP, namenjen obrambi, z 1,59 % v letu 2009 zmanjšal na 1,07 % v letu 2019, po napovedih pa bo leta 2020 znašal 1,20 %, leta 2021 pa 1,17 %. Leta 2018 so izdatki za glavno opremo ter povezane raziskave in razvoj obsegali 5,98 % skupnih obrambnih izdatkov. Ocenjuje se, da so izdatki za glavno opremo leta 2019 znašali 7,10 %; za leto 2020 se napoveduje 8,70 %, za leto 2021 pa 8,33 %.

8. Celoten prispevek Slovenije k operacijam, misijam in delovanju v tujini je sorazmeren z velikostjo oboroženih sil. Vzdržuje dolgoročen prispevek silam na Kosovu ter zagotavlja prispevek k misiji Odločna podpora in Okrepljena prednja prisotnost v Latviji. Prav tako redno prispeva k združenim namenskim silam zelo visoke pripravljenosti (kopenske sile). Slovenija je zagotovila kopenske sile Natovi pobudi za pripravljenost.

9. Kar zadeva Slovenijo, so obrambni ministri zavezništva leta 2017 opredelili oblikovanje dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin, vključno s povezanimi elementi bojne podpore in elementi za zagotovitev bojnega delovanja, kot prednostno nalogo glede zmogljivosti. To je glavni izziv, saj je skoraj vso glavno opremo bataljonskih skupin nujno treba zamenjati s sodobnimi, v celoti interoperabilnimi sistemi. Ob zadnjem pregledu zmogljivosti je Slovenija

sprejela dobrodošlo odločitev, da nabavi bojna vozila pehote Boxer za prvo bataljonsko skupino, ki bi izpolnila Natove zahteve. Zato je bila odločitev, da ne nadaljuje z nabavo in da opravi nadaljnje študije, pravo razočaranje. Nabava ustreznih bojnih vozil pehote je ključen prvi korak k oblikovanju srednje pehotne zmogljivosti, ki bi Sloveniji omogočala, da zagotovi uporabne bojne sile in tako prevzame svoj delež v zavezniških operacijah, kar pomeni pomemben element delitve bremena. Zdaj ni verjetno, da bi to zmogljivosti lahko zagotovila pred koncem leta 2020, torej skoraj dve desetletji po tem, ko je bila prvotno zaprosena.

10. Predvideva se, da se bodo glavni bojni elementi slovenskih kopenskih sil, ki temeljijo na dveh pehotnih brigadah, reorganizirali in oblikovali v eno aktivno srednjo pehotno brigado, ki bo vključevala dve premestljivi srednji bataljonski bojni skupini skladno z zahtevami Nata. Trenutna druga pehotna brigada pa naj bi se preoblikovala v teritorialno brigado, vključno z dvema drugima pehotnima polkoma. Z velikimi omejitvami v kakovosti Slovenija lahko trenutno zagotovi samo eno srednjo bataljonsko bojno skupino od dveh, opredeljenih v Natovih ciljnih zmogljivosti. Skladno z veljavnimi načrti bi Slovenija oblikovala modernizirani srednji bataljonski bojni skupini med letoma 2027 in 2032, kar pomeni nadaljnji pet- oziroma sedemletni zamik od datuma iz Natovih ciljev zmogljivosti 2017.

11. Glavne kratkoročne prednostne naloge kopenskih sil se osredotočajo na izboljšanje zmogljivosti ene srednje bataljonske bojne skupine ter na izboljšanje bojne učinkovitosti kopenskih sil, vključno, med drugim, z njihovimi premestljivimi komunikacijskimi in informacijskimi sistemi. V letih 2019 in 2020 so v Slovenski vojski potekale nabave lahkih oklepnih vozil 4x4 in novega osebne pehotnega orožja ter se dopolnjevale zaloge streliva. Z mislimi na prihodnost je Slovenija pripravila zahtevke za ponudbe za nova bojna vozila pehote ter samovozno artilerijo, kopensko zračno obrambo in drugo opremo za bojno podporo. Ti zahtevki za ponudbe, ki so bistveni za oblikovanje srednjih bataljonskih bojnih skupin, so odvisni od odobritve politike in razpoložljivih sredstev.

12. Pomorske sile sestavljajo pomorski operativni center, večnamenska ladja in starejši hitri patroljni čoln, ki ni premestljiv, potapljaška enota za protiminsko delovanje, enota v velikosti voda za odstranjevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev in majhna logistična enota. Pomorske sile so sposobne zagotoviti zahtevano skupino protiminskih potapljačev za delovanje v zelo plitvih vodah v nižji stopnji pripravljenosti, četudi z nekaterimi kakovostnimi primanjkljaji .

13. Edini letalski polk letalskih sil združuje vsa zračna plovila in vsa sredstva za poveljevanje in kontrolo. Letalske sile še naprej uporabljajo osem lahkih transportnih helikopterjev B-412, štiri srednje večnamenske transportne helikopterje AS-532 Cougar in številne druge letalnike. Čeprav Slovenija v količinskem smislu zagotavlja helikopterje, ki jih zahteva Nato, ti helikopterji še vedno ne morejo delovati v okoljih visoke intenzivnosti, saj nimajo sistemov samozaščite. Narejenih ni bilonobenih konkretnih korakov k temu, da bi jih opremili s sistemom za identifikacijo prijatelj ali sovražnik 5. stopnje, prav tako na usposobljenost helikopterskih letalskih posadk vpliva pomanjkljivo usposabljanje.

14. Slovenija počasi krepi zmogljivosti svojih sil za specialno delovanje, da bi izpolnila zahteve Natovih ciljev zmogljivosti., Slovenija je sposobna zagotoviti zahtevani prispevek osebja sil za specialno delovanje komponentnemu poveljstvu za specialne operacije (majhne združene operacije) ter zahtevani večji del kopenske namenske skupine za specialne operacije (angl. Special Operations Land Task Group, SOLTG), čeprav z nekaterim kakovostnim omejitvam, ki so povezane z opremo. Kljub temu bo z zagotovitvijo polno zmogljive skupine

SOLTG, predvidene za leto 2021, zamujala leto dni. Pomanjkanje kakršnih koli naprednih razvojnih načrtov in jasne dodelitve sredstev za ustanovitev zahtevane letalske namenske enote za specialne operacije predstavlja zelo veliko tveganje za to, da rok za zagotovitev te enote do leta 2025 ne bo dosežen.

15. Slovenija bo zagotovila številne podporne sile in zmogljivosti, ki jih zahtevajo Natovi cilji zmogljivosti, vendar bodo ti v številnih primerih zagotovljeni z zamudami in pomembnimi pomanjkljivostmi v kakovosti. Načrti, ki obstajajo na področju zagotavljanja združenih in podpornih zmogljivosti, se slabo izvajajo, v mnogih primerih pa je nadaljnji razvoj podpornih zmogljivosti oviran zaradi nezadostnih sredstev. Kljub temu je pomembno število slovenskih premestljivih enot JRKB obrambe dobrodošel prispevek h kritični zmogljivosti, potrebni za podporo Natovih operacij. Po drugi strani pa so slovenske vojaške zdravstvene zmogljivosti zelo omejene, zato bo Slovenija težko zagotavljala ustrezno podporo lastnim premestljivim silam. Na splošno je zmožnost Slovenije, da bi zagotavljala zahteve po podpori na vojskovališču in hkrati polno podpirala lastne sile, omejena.

16. Slovenija ima znanje in zmogljivosti, s katerimi lahko podpira številne vidike Natovih naporov za izgradnjo stabilizacije in obnove (S&R) ter prizadevanja za krepitev zmogljivosti. Kljub nekaterim količinskim primanjkljajem Slovenija z vidika kakovosti dosega Natove cilje zmogljivosti na področju stabilizacije in obnove (S&R).

17. Z vidika civilne pripravljenosti je Slovenija v veliki meri odporna. Kljub temu bi izboljšave na področju kontinuitete upravljanja, množičnih žrtev in elektroenergetskega sektorja še dodatno okrepile raven njene odpornosti, vključno z njeno sposobnostjo zagotavljanja civilne podpore za vojsko.

18. Skratka, Slovenija že več let premalo vlaga v obrambo in trenutno za obrambo namenja enega najnižjih deležev BDP med zaveznicami. Zato je njena namera, da bo leta 2024 obrambne izdatke povečala na 1,5 % BDP, dobrodošla novica, ki bi Sloveniji omogočila obravnavo več zahtev, ki izhajajo iz njenih Natovih ciljev zmogljivosti iz leta 2017. Kljub temu bo tudi ta raven obrambnih izdatkov precej pod Natovo smernico 2 %. Potem ko je leta tako malo vlagala v obrambo, bo Slovenija nedvomno morala nameniti najmanj 2 % BDP za obnovitev svojih zmogljivosti, kot jih zahteva zavezništvo in bo s tem lahko prevzela svoj pravični delež skupnega bremena obrambe, kar ji mnoga leta ni uspevalo.

19. Obrambni ministri zavezništva so se strinjali, da bi morala Slovenija dati prednost oblikovanju dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin, vključno s povezanimi elementi bojne podpore in elementi za zagotovitev bojnega delovanja. Na podlagi trenutnih načrtov ni pričakovati, da bi Slovenija v najboljšem primeru v celoti zagotovila obe zahtevani modernizirani srednji bataljonski bojni skupini pred letom 2027 za prvo oziroma 2032 za drugo. Sloveniji je bilo leta 2006 dodeljeno, naj do leta 2010 zagotovi eno povsem opremljeno enoto tipa srednje bataljonske bojne skupine, zdaj jo bo morebiti zagotovila z dvema desetletjema zamude. Ta odsotnost vsakršnega oprijemljivega napredka in občutka nujnosti postavlja pod vprašaj odločenost in pripravljenost Slovenije, da izpolni svoje obveznosti do zavezništva z zagotavljanjem bojno sposobnih sil srednje pehote.

20. Slovenija navaja, da je njena glavna prioriteta glede zmogljivosti oblikovanje dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin. V praksi je to prioriteto zelo težko prepoznati. Še celo nasprotno; glede na dolgotrajno in stalno pomanjkanje napredka bi lahko sklepali, da so prednostne naloge obrambnega načrtovanja Slovenije in Nata neuskklajene. Na primer: v zadnjih dveh letih je bil narejen le majhen ali skoraj nikakršen napredek pri izvajanju Natovih

ciljev zmogljivosti. Dejansko oblikovanje dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin še dodatno zaostaja za že zapoznelim urnikom preteklega Srednjeročnega obrambnega programa. Novi Splošni dolgoročni program razvoja in opremljanja Slovenske vojske in Srednjeročni obrambni program za obdobje 2021–2026 morata odražati nacionalne in Natove prednostne naloge s projekti, vključno z novimi oklepniki, ki zahteve obravnavajo na celostni način, in opozarjati na potrebe po razvoju elementov bojne podpore in elementov za zagotovitev bojnega delovanja za srednji bataljonski bojni skupini poleg ostalih bojnih zmogljivosti. Dokler Slovenija teh ciljev ne bo v celoti razvila, bodo druge zaveznice morale potencialno prevzeti njen pomemben delež v delitvi bremen v zavezništvu.

21. Slovenija je prepoznala potrebo po reorganizaciji svojih oboroženih sil, da bi oblikovala bolj racionalizirano strukturo, ki bi zmanjšala zapravljanje virov in ji omogočila, da se osredotoči na njene ključne zmogljivosti. Glede na sedanje načrte bo to prestrukturiranje v večji meri končano do leta 2023, pri čemer se Slovenijo spodbuja, da te načrte izvede čim hitreje.

Izvirnik: angleški